

Upitnik za procjenu funkcionisanja odraslih lica (WHODAS 2.0)

Uputstva za vještaka su napisana podebljanim slovima, a tekst koji ispitaniku ne treba čitati – kurzivom. Tekst koji je namijenjen za ispitanika je naveden standardnim plavim štampanim slovima i treba ga naglas pročitati ispitaniku.

Ako ispitanikov odgovor nije jasan, ponudite dodatna pojašnjenja.

Ispitaniku recite: Tema ovog intervjua su teškoće koje se javljaju zbog zdravstvenog stanja odnosno oštećenja organizma.

Tokom intervjua sa ispitanikom koristite sljedeće tekstualne kartice:

Tekstualna kartica br. 1. Kažite sljedeće u vezi ove kartice:

Pod zdravstvenim stanjem odnosno oštećenjem organizma mislim na: bolest ili druge, dugotrajne ili kratkotrajne izazove i stanja koja se odnose na zdravlje; povrede, fizičke, senzorne (podrazumijeva oštećenje sluha i vida), mentalne odnosno psihosocijalne i intelektualne teškoće, kao i probleme koje uzrokuje konzumiranje alkohola ili drugih supstanci, te druga stanja i karakteristike organizma i funkcionisanja. Uzmite u obzir sve zdravstvene probleme odnosno oštećenja organizma dok odgovarate na pitanja.

Pokažite na tekstualnu karticu br. 1 i recite sljedeće:

Kada vas pitam o poteškoćama u obavljanju aktivnosti razmislite *da li vam je potreban* dodatni napor i iscrpljivanje? Osjećate li nelagodu i/ili bol? Da li aktivnost izvodite na usporen i/ili drugačiji način?

Ispitaniku recite: Kada odgovarate na pitanja, molimo imajte u vidu posljednjih 30 dana. Pored toga, obavezno obratite pažnju na to koliko ste u prosjeku imali poteškoća s ovom aktivnošću kada ste je obavljali na uobičajen način u posljednjih 12 mjeseci.

Dodajte tekstualnu karticu br. 2 i kažite: Koristite ovu skalu za odgovor.

Glasno pročitajte skalu: Nimalo, pomalo, umjereno, mnogo, izuzetno mnogo/ne mogu da uradim.

Provjerite da ispitanik može jasno da vidi tekstualne kartice tokom cijelog intervjua.

Domen 1. Kognitivne sposobnosti

Postaviću vam nekoliko pitanja o teškoćama u razumijevanju i komunikaciji.

Pokažite ispitaniku tekstualne kartice 1 i 2 i po potrebi ga/je podsjetite na data objašnjenja.

Razumjevanje i komunikacija							
Da li imate neku osobu da vam pomaže ili koristite neku vrstu pomoćnog sredstva za komunikaciju ili pamćenje?						☐ Da	☐ Ne
Na primjer: osobu koja vas podsjeća na određene stvari (vrijeme za uzimanje lijeka); svesku ili elektronski uređaj kao podsjetnike, a za komunikaciju i slušanje govora druge osobe – slušni aparat, kohlearni implant, komunikacionu tablu, kartice/slike i/ili uređaj, ili nešto drugo.							
Ako je odgovor potvrđan, pitajte: Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).							
D1.1	Koliko vam je u proteklih 30 dana bilo <u>naporno</u> da se <u>koncentrišete</u> na nešto 10 minuta ili da <u>radite nešto sa pažnjom</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Koncentracija podrazumijeva obavljanje bilo koje aktivnosti sa fokusiranjem pažnje na kratak vremenski period (npr. 10 minuta) u uobičajenom okruženju i uslovima. Nemojte uzeti u obzir situacije kada su vam neobični spoljašnji faktori odveli pažnju ili kada ste razmišljali o problemima. Razmislite o aktivnostima kao što su: obavljanje raznih zadataka na poslu, pravljenje nečega, čitanje, pisanje, slikanje, sviranje muzičkog instrumenta itd.						
D1.2	Koliko vam je u proteklih 30 dana bilo <u>teško</u> da se sjetite da <u>ste imali važne stvari da uradite</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P

Objašnjenje	Razmislite koliko vam je lako da se sjetite da obavite svakodnevne aktivnosti koje su važne za vas i članove vaše porodice. Nemojte uzeti u obzir beznačajne činjenice ili detalje.						
D1.3	Koliko vam je u proteklih 30 dana bilo <u>naporno da prepoznate, razumijete neki problem i pronađete rješenje za njega u svakodnevnom životu?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Molim vas da se sjetite konkretnog problema sa kojim ste morali da se suočite u proteklih 30 dana.						
D1.4	Koliko vam je u proteklih 30 dana bilo <u>teško</u> da naučite nešto novo? Na primjer, da naučite kako da dođete do nekog mjesta?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Sjetite se situacija kada ste morali da naučite nešto novo, na primjer: novi zadatak ili aktivnost na poslu; novu lekciju u nekoj obrazovnoj instituciji; da popravite nešto kod kuće; novi zanat ili igru. Tokom procjene razmotrite: koliko lako ste došli do novih informacija; koliko vam je pomoći ili ponavljanja bilo potrebno; koliko ste dobro zapamtili ono što ste naučili.						
D1.5	Koliko vam je u proteklih 30 dana bilo <u>naporno da generalno razumijete i obradite</u> ono što su ljudi rekli?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P

Objašnjenje	Uzmite u obzir i situacije kada su ljudi pričali brzo, okruženje bilo bučno i kada je bilo ometajućih faktora. Ne uzimajte u obzir situacije kada su ljudi govorili jezikom koji vam je nepoznat.						
D1.6	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>teško</u> da <u>započnete i vodite razgovor</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Uzmite u obzir sve one faktore povezane sa zdravljem i/ili oštećenjem/stanjem organizma koji utiču na vas da počnete i/ili nastavite (vodite) razgovor, na primjer, gubitak sluha, problem sa govorom (uzrokovan moždanim udarom), mucanje, anksioznost, itd. U obzir takođe uzmite i vaš karakteristični način komunikacije, na primjer: govor, pisana komunikacija, znakovni jezik, gestovi. <i>Ako ispitanik navede poteškoće samo da započne ili vodi razgovor, zamolite ga da odredi prosječne nivoe svoje teškoće u oba slučaja.</i>						

Domen 2. Mobilnost/kretanje

Sada ću vam postaviti nekoliko pitanja o teškoćama koje se odnose na kretanje.

Pokažite ispitaniku tekstualne kartice 1 i 2 i po potrebi ga/je podsjetite na data objašnjenja.

Kretanje		
Da li koristite pomoć druge osobe ili neko pomoćno sredstvo za kretanje unutar i van objekta? Na primjer, štake, štap za hodaње, invalidska kolica itd.	☐ Da	☐ Ne
Ako je odgovor potvrđan, pitajte: Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).		

D2.1	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>naporno</u> da <u>dugo stojite</u> ? Na primjer, pola sata.	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
D2.2	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>naporno</u> da <u>ustanete</u> nakon sjedenja?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači ustajanje sa raznih stolica i/ili WC šolje, a ne sa poda.						
D2.3	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>naporno</u> da se <u>krećete po kući</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači kretanje po sobi, između prostorija ili između spratova.						
D2.4	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>teško</u> da <u>izađete iz kuće</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Misli se na poteškoće uzrokovane fizičkim, senzornim, emocionalnim i/ili mentalnim zdravstvenim stanjima (npr. depresija, anksioznost, itd.)						
D2.5	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>naporno</u> da <u>dugo hodate</u> , na primjer <u>jedan kilometar</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P

Domen 3. Briga o sebi

Sada ću vam postaviti nekoliko pitanja o teškoćama koje se odnose na [brigu o sebi](#).

Pokažite ispitaniku tekstualne kartice 1 i 2 i po potrebi ga/je podsjetite na data objašnjenja.

Briga o sebi							
Da li tokom brige o sebi imate pomoć druge osobe ili koristite neko pomoćno sredstvo? Na primjer: prilagođenu (za vas napravljenu) WC šolju, stolicu za kupanje, prilagođeno posuđe itd.						☐ Da	☐ Ne
<i>Ako je odgovor potvrđan, pitajte:</i> Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).							
D3.1	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>teško</u> da se okupate?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Podrazumijeva pranje cijelog tijela. <i>Uvjerite se da se poteškoće odnose na zdravstveno stanje i/ili oštećenje organizma, a ne na druge faktore.</i>						
D3.1	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>naporno</u> da se obučete?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Obučiti se znači da izaberete odjeću iz ormara, da se obučete iznad i ispod struka, zakopčate dugmad i vežete vezice.						
D3.3	Koliko vam je <u>u proteklih 30 dana</u> bilo <u>naporno</u> da jedete (da se hranite)?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Hranjenje podrazumijeva rezanje/sjecanje hrane, prinošenje hrane i tečnosti ustima i gutanje. To ne podrazumijeva kuvanje. Uzmite u obzir one faktore						

	mentalnog zdravlja i/ili emocionalne faktore koji utiču na ishranu, npr. depresiju, anoreksiju, bulimiju. Provjerite da li osoba koristi sondu za hranu. Ako koristi, recite joj sljedeće: Prilikom odgovora na pitanje, molim vas da u obzir uzmete i stavljanje i čišćenje sonde za hranu.						
D3.4	Koliko vam je u proteklih 30 dana bilo teško da nekoliko dana provedete sami?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Podrazumijeva samostalni duži i bezbjedan boravak. Ako je odgovor „nije bilo teško”, upitajte da li je osoba ostajala sama u proteklih 30 dana? Ako je odgovor odričan, označite N/P.						

Domen 4. Odnosi sa ljudima

Postaviću vam nekoliko pitanja o poteškoćama u odnosima sa drugim ljudima. Pod zdravstvenim stanjem odnosno oštećenjem organizma mislim na: bolest ili druge, dugotrajne ili kratkotrajne probleme vezane za zdravlje; povrede, fizičke, senzorne (podrazumijeva oštećenje sluha i vida), mentalne odnosno psihosocijalne i intelektualne teškoće, kao i probleme koje uzrokuje konzumiranje alkohola ili drugih supstanci, te druga stanja i karakteristike organizma i funkcionisanja. Uzmite u obzir sve zdravstvene probleme odnosno oštećenja organizma dok odgovarate na pitanja.

Pokažite ispitaniku tekstualne kartice 1 i 2 i po potrebi ga/je podsjetite na data objašnjenja.

Odnosi sa ljudima		
Da li koristite pomoć druge osobe ili neko pomoćno sredstvo kada komunicirate sa ljudima?	☐ Da	☐ Ne
Ako je odgovor potvrđan, pitajte: Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).		

D4.1	<u>U proteklih 30 dana koliko ste poteškoća imali u ophođenju sa ljudima koje ne poznajete?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Navedeno podrazumijeva ophođenje sa ljudima koje ne poznajete u bilo kojem okruženju, na primjer, sa službenicima neke institucije ili sa prodavcem, sa osobom kojoj ste se obratili da nađete put/izlaz.						
D4.2	<u>Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća u održavanju prijateljstva?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači u kojoj mjeri održavate redovne odnose sa prijateljima: održavate kontakt s njima, inicijator ste okupljanja i aktivnosti, ako ste pozvani, učestvujete u ponuđenim aktivnostima.						
D4.3	<u>Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća u odnosima sa ljudima koji su vam bliski?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Podrazumijeva interakciju sa ljudima koji su vam bliski u okviru domaćinstva, kao i van njega.						
D4.4	<u>Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća u upoznavanju novih poznanika i sticanju novih prijatelja?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači pronalaženje različitih načina da upoznate nove ljude, prihvatanje poziva, društvene aktivnosti za uspostavljanje kontakata i sticanje prijatelja.						
D4.5	<u>Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća u obavljanju seksualnih aktivnosti?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P

Objašnjenje	Na pitanje odgovorite u skladu sa ličnim razumijevanjem seksualnih aktivnosti. <i>Ako ispitanik zatraži dodatno pojašnjenje, objasnite sljedeće:</i> Seksualna aktivnost podrazumijeva: seksualni odnos; grljenje, ljubljenje, maženje i druge intimne i seksualne radnje.	
-------------	--	--

Domen 5. Životne aktivnosti

5(1). Aktivnosti u domaćinstvu

Postaviću vam nekoliko pitanja o aktivnostima u domaćinstvu, koje podrazumijevaju održavanje vašeg domaćinstva i brigu o ljudima koji žive sa vama ili su vam bliski. U te aktivnosti spadaju: kuvanje, čišćenje, kupovina, briga o drugima i briga o vašim stvarima.

Pokažite ispitaniku tekstualne kartice 1 i 2 i po potrebi ga/je podsjetite na data objašnjenja.

Aktivnosti u domaćinstvu							
Da li imate osobu koja vam pomaže ili neko pomoćno sredstvo koje koristite za aktivnosti u domaćinstvu?						☐ Da	☐ Ne
<i>Ako je odgovor potvrđan, pitajte:</i> Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).							
D5.1	Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća u obavljanju svojih zadataka u domaćinstvu?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P

Objašnjenje	Navedeno podrazumijeva obavljanje kućnih aktivnosti, brigu o članovima porodice ili drugim bliskim osobama, zadovoljavanje njihovih psihičkih, emocionalnih, finansijskih, fizičkih potreba, na primjer: upravljanje finansijama, popravku vozila i/ili kuće, održavanje kuće, prostora oko kuće, dvorišta, podizanje djece, preuzimanje djece iz škole, pomoć u izradi domaćih zadataka, brigu ili popravku ličnih stvari.						
D5.2	Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća da dobro odradite najvažnije poslove u domaćinstvu?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
D5.3	Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća da obavite sve poslove u domaćinstvu koje je trebalo obaviti?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Samo da vas podsjetim da se ne misli na poteškoće zbog nedostatka vremena, već zbog zdravstvenog stanja.						
D5.4	Koliko ste u proteklih 30 dana imali poteškoća da obavite poslove u domaćinstvu za vrijeme za koje su trebali da budu obavljeni?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Navedeno znači obavljanje kućnih aktivnosti ili poslova onom brzinom i za vrijeme koje je prosječno potrebno da budu obavljeni.						

Ako je odgovor na bilo koje od pitanja D5.2-D5.5 veći od „nimalo” (koji je označen sa 1), postavite sljedeće pitanje:

D5.01	Koliko ste u proteklih 30 dana smanjili ili potpuno propustili da obavite poslove u domaćinstvu zbog vašeg zdravstvenog stanja?	Broj dana _____
-------	---	-----------------

Ako je ispitanik zaposlen (plaćen, neplaćen rad ili je samozaposlen) ili pohađa obrazovnu ustanovu, postavite mu/joj sljedeća pitanja – D5.5 –D5.8; u suprotnom, pređite na pitanje D6.1.

5(2). Radne ili školske/obrazovne aktivnosti

Sada ću vam postaviti nekoliko pitanja o vašim radnim ili školskim/obrazovnim aktivnostima.

Pokažite ispitaniku tekstualne kartice 1 i 2 i po potrebi ga/je podsjetite na data objašnjenja.

Radne ili obrazovne aktivnosti							
Da li tokom učenja ili rada koristite pomoć neke osobe ili pomoćno sredstvo? Na primjer: glasovni program, materijale na brajevom pismu, prilagođena računarska mjesta, itd.						☐ Da	☐ Ne
Ako je odgovor potvrđan, pitajte: Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).							
D5.5	Koliko ste u proteklih 30 dana imali <u>poteškoća</u> sa vašim <u>svakodnevnim obavezama na poslu/u školi?</u>	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači da ste dolazili na vrijeme, planirali i organizovali aktivnosti, reagovali na preporuke/uputstva nadređenog lica ili da ste nadzirali rad druge osobe, ispunili očekivanja vezana za aktivnosti/rad, itd.						
D5.6	Koliko ste u proteklih 30 dana imali <u>poteškoća</u> u <u>dobrom</u> obavljanju najvažnijih zadataka na poslu/u školi?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači obavljanje posla/zadatka prema očekivanju nadređenog lica/ nastavnika/ profesora, u skladu sa kriterijumima za obavljanje zadatka ili sa vašim ličnim standardima.						

D5.7	Koliko ste <u>u proteklih 30 dana</u> imali <u>poteškoća</u> u nastojanjima da <u>završite</u> sve radne zadatke koje ste trebali da obavite?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači obavljanje neophodnih poslova. Samo da vas podsjetim da se ne misli na poteškoće zbog nedostatka vremena, već zbog zdravstvenog stanja.						
D5.8	Koliko ste <u>u proteklih 30 dana</u> imali <u>poteškoća</u> da zadatke (na poslu ili tokom učenja) obavite <u>u potrebnom roku</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	To znači obavljanje posla određenog obima u potrebnom/traženom roku.						

Ako je ispitanik zaposlen, postavite mu/joj sljedeća pitanja: D5.9-D5.10. U suprotnom, pređite na pitanje D.6.1.

D5.9	Jeste li morali da radite u smanjenom obimu zbog zdravstvenog stanja i/ili oštećenja organizma?	Da _____	1
		Ne _____	2
D5.10	Da li ste <u>manje zaradili</u> kao rezultat zdravstvenog stanja i/ili oštećenja organizma?	Da _____	1
		Ne _____	2

Ako je odgovor na bilo koje od pitanja D5.5-D.5.8 veći od „nimalo” (koji je označen sa „1”), postavite sljedeće pitanje:

D5.02	U proteklih 30 dana, koliko je bilo dana kada pola radnog vremena ili više niste radili zbog svog zdravstvenog stanja?	Broj dana _____
-------	--	-----------------

Domen 6. Učešće

Sada ću vas pitati o vašem učešću u društvu i uticaju vaših zdravstvenih problema na vas i vašu porodicu. Molim vas da u obzir uzmete poteškoće za vaše učešće u društvu koje nastaju zbog ljudi, propisa i okruženja. Takođe vas molim da razgovaramo i o uticaju vaših zdravstvenih problema na članove vaše porodice i na vas.

Neka od ovih pitanja se mogu odnositi na probleme koji traju duže od proteklih 30 dana. Međutim, kada odgovarate, molim vas da se fokusirate na proteklih 30 dana.

Još jednom da vas podsjetim da odgovorite na ova pitanja imajući u vidu zdravstvene probleme koji su povezani sa fizičkim, senzornim (podrazumijeva oštećenje vida i sluha) i mentalnim zdravljem ili emocionalnim stanjem, problemima uzrokovanim konzumiranjem alkohola ili korišćenjem drugih supstanci.

Pokažite tekstualne kartice 1 i 2 i, po potrebi, podsjetite ispitanika na data objašnjenja.

Učešće u društvu							
Da li za društveni život koristite pomoć neke osobe ili pomoćno sredstvo?						☐ Da	☐ Ne
Ako je odgovor potvrđan, pitajte: Molim vas da mi kažete koju vrstu pomoći ili pomoćnog sredstva koristite? ----- Prilikom procjene teškoća povezanih sa aktivnošću, molimo vas da u obzir uzmete pomenutu osobu koja vam pomaže i/ili pomoćno sredstvo(a).							
D6.1	Koliko ste u proteklih 30 dana imali problema sa uključivanjem u aktivnosti u zajednici na isti način kao i neko drugi? Na primjer, sa učešćem na proslavama, u vjerskim i drugim aktivnostima.	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Tu takođe spadaju: javni skupovi u zajednici, izbori, izložbe-sajmovi, zabavne i sportske aktivnosti. Ako ispitanika zbuni fraza „na isti način kao i neko drugi“, zamolite ga/je da koristi sljedeći pristup: procijenite učešće osobe koja živi u vašoj						

	<i>blizini u društvenom životu, i u odnosu na tu osobu procijenite poteškoće vezane za sopstveno učešće.</i>						
D6.2	Koliko ste u proteklih 30 dana imali problema zbog barijera ili smetnji u okruženju oko vas?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Misli se na prepreke/barijere/smetnje u okruženju koje vas sprječavaju da ostvarite (ispunite) sopstvene želje i planove. Na primjer, nepostojanje rampe na ulazu u instituciju; negativan stav ljudi; diskriminatorski zakoni (tj. zakoni koji osobe sa invaliditetom stavljaju u neravnopravan položaj, ograničavaju ih ili sprječavaju OSI da učestvuju u društvenom životu).						
D6.3	Koliko ste u proteklih 30 dana imali problema da živite dostojanstveno zbog odnosa ili postupanja drugih?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Misli se na stavove i postupanja ljudi iz vašeg okruženja koji vas sprječavaju da živite dostojanstveno i budete ponosni na to ko ste, šta radite i način na koji živite.						
D6.4	Koliko ste u proteklih 30 dana potrošili vremena na vaše zdravstveno stanje i njegove posljedice?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Odnosno koliko ste vremena potrošili na zdravstvene probleme: na primjer, na posjetu zdravstvenoj ustanovi, plaćanje troškova liječenja, primanje osiguranja ili naknade – i nadoknadu troškova, dobijanje informacija o zdravstvenom stanju i objašnjavanje istog drugima.						
D6.5	Koliko je vaše zdravstveno stanje uticalo na vas emotivno u proteklih 30 dana?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Pitanje se odnosi na pozitivne i negativne emocije kao što su: ljutnja, anksioznost, žaljenje, zahvalnost, uvažavanje itd.						

D6.6	Koliko je u proteklih 30 dana vaše zdravstveno stanje <u>iscrpilo finansijske resurse</u> vas i vaše porodice?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Finansijski troškovi podrazumijevaju utrošeni novac od ušteđevine ili tekućih prihoda za troškove koje ste vi ili bilo koji od članova vaše porodice mogli da imate. Porodica podrazumijeva srodnike, kao i one osobe koje smatrate bliskim vama i koji dijele finansijske troškove vezane za vaše zdravstveno stanje.						
D6.7	Koliko je u posljednjih 30 dana vaša <u>porodica</u> imala problema zbog vaših zdravstvenih problema?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	U probleme spadaju fizičke, finansijske, emocionalne poteškoće uzrokovane vašim zdravstvenim stanjem sa kojima se suočava vaša porodica zbog vaše interakcije sa okruženjem. Porodica podrazumijeva srodnike kao i one pojedince koje smatrate svojom porodicom.						
D6.8	Koliko problema ste imali da <u>radite stvari sami radi relaksacije ili zadovoljstva</u> ?	Nimalo 1	Pomalo 2	Umjereno 3	Mnogo 4	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim ili ne mogu da uradim 5	N/P
Objašnjenje	Odnosi se na vama zanimljive aktivnosti u okviru odmora i relaksacije kojima se trenutno bavite ili želite da se bavite, a nijeste u mogućnosti da to radite zbog zdravstvenog stanja i ograničenja koja nameće društvo. Ako objašnjenje nije dovoljno, pročitajte primjere. Na primjer, ne možete da čitate knjigu koju želite jer lokalna biblioteka nema knjige sa velikim slovima; ne možete da odgledate film jer većina njih nema titlove za osobe sa oštećenim sluhom.						
H1	U proteklih 30 dana <u>koliko je ukupno bilo takvih dana</u> kada su se javljale te teškoće?					Broj dana -----	
H2	U proteklih 30 dana koliko je bilo dana tokom kojih uopšte nijeste mogli da obavljate svoje redovne aktivnosti ili da izvršavate radne obaveze zbog svog zdravstvenog stanja?					Broj dana -----	

H3	U proteklih 30 dana, ne računajući dane kada uopšte niste mogli da obavljate aktivnosti, koliko je bilo dana tokom kojih ste morali sa smanjiti svoje redovne aktivnosti ili radne obaveze zbog svog zdravstvenog stanja?	Broj dana -----

Ovim je intervju završen. Hvala vam na učešću.

Tekstualna kartica br. 1

Zdravstveno stanje:

- ❖ **oboljenja, bolesti ili drugi zdravstveni problemi;**
- ❖ **povrede;**
- ❖ **fizičko, senzorno (što znači oštećenje vida i/ili sluha), mentalni/psihosocijalno ili intelektualno oštećenje;**
- ❖ **problemi povezani sa konzumiranjem alkohola;**
- ❖ **problemi povezani sa korišćenjem druge supstance;**

Problemi povezani sa obavljanjem aktivnosti:

- ❖ **dodatni napor i iscrpljivanje;**
- ❖ **nelagoda ili bol;**
- ❖ **smanjena brzina obavljanja aktivnosti;**
- ❖ **promjene u odnosu na redovan način obavljanja neke aktivnosti.**

Imajte u vidu samo proteklih 30 dana.

Tekstualna kartica br. 2

1	2	3	4	5
----------	----------	----------	----------	----------

Nimalo	Pomalo	Umjereno	Mnogo	Izuzetno mnogo ili ne mogu da uradim
---------------	---------------	-----------------	--------------	---

Tumačenje rezultata radi se u skladu sa WHODAS metodologijom:

0–25 → Nizak nivo teškoća – prvi stepen

26–50 → Umjeren nivo teškoća – drugi stepen

51–75 → Visok nivo teškoća – treći stepen

76–100 → Veoma visok nivo teškoća – četvrti stepen